मसिनेको शंका

गनुसिंह गुरु·

स्थान - मसिनेको घरको आ“गन
समय - रातीको पहिलो पहर

(गाउ“का लोग्नेमान्छे, बूढी-तरुनी-आइमाई जम्मै भेला भएका छन् । पा“च पञ्चहरू माझमा राडीमाथि लस्करै बसेका छन् । पञ्चको सामु पम्फा उ“धोमुन्टो लाएर बसेकी छ । पञ्चको दाया“ र बाया“पट्टि मसिने र नसे भुइ“मा बसेका छन् ।)

बलवीर :*(जु“घा मुसार्दै)* लौ त मसिने ¤ घरको मुखिया तैं“ होस्... बेला पनि निकै बितिसक्यो । कति कामले पञ्च बोलाएको हो .... हामीले त अझ पनि राम्रे मेलो पाएका छैनौं“ ।

आले बूढा :*(चारैतिर हेरेर)* हो माइला ¤ *(बूढाले मसिनेलाई सानैदेखि माइला भन्छ)* सबै भेला हुने चाहिने भेला भइगए । अब चाहिने कसलाई कुर्ने ? कामकाज चाहिने कसलाई कुर्ने ? कामकाज चाहिने झटपट बेस ।

मसिने :*(एकपटक चारैतिर राम्ररी हेर्छ, फेरि एकछिनसम्म स्वास्नीलाई हेरिरहन्छ अनि पञ्चतिर हेरेर)* बाबुबाजेले पनि नबोलाएको पञ्च आज यो *(स्वास्नीलाई देखाएर)* रा“डले गर्दा बोलाउनुपर्‍यो । कुरा गर्नु पनि लाजमर्दो ।

बलवीर :त“लाई केको लाज ? आइमाईको भरोसा हुन्न भन्ने सबैलाई थाहा नै छ । फेरि पञ्च बोलाइहालिस्, अब लाज मानेर के हुन्छ ?

मसिने :ठीकै भन्नुभो बडाबाबुले *(मसिने बलवीर धर्तीलाई बढाबाबु भन्छ)* । यसको *(स्वास्नीपट्टि इशारा गरेर)* अकलमा कीरा परेर नाउ“ फालिहाली ।

भद्रसिंह :*(घोक्रो सफा गर्दै)* कुरा भनेको छिटो मीठो राम्रो । कि कसो...कसो माइला ? *(भद्रसिंह बूढा मसिनेलाई माइला नै भनेर बोलाउ“छ ।)* अब कामको कुरा गरे असल होला ।

बलवीर :अ“, के भयो ? भन् मसिने ।

मसिने :कुराचाहि“ यति नै हो बडाबाबु, यस रा“डलाई *(स्वास्नीलाई देखाएर)* मैले दुःख गरेर भएपनि दुई छाक मीठोमसिनो खान दिएकै हु“ । जस्तोसुकै गरेर भएपनि एकसरो लुगा लाउन दिएकै थिए“ । आजसम्म एउटा नमीठो वचन यसलाई बोलेको भए तपाईंहरूको मासु खाने । यसलाई बिहे गर्दा पनि लरतर गरेको होइन ... झ्याइ“झ्याइ“ पञ्चबाजा बजाएर भिœयाएको हो । यसलाई के पुगेन र नसेस“ग लागी ?

आले बूढा :*(आ“खा ठूल्ठूला पारेर नसेलाई...हेर्दै)* तेरो चाहिने बुद्धि कता गयो ए नसे ? जसको चाहिने जौ खानु ... उसैको चाहि“ने जु“घा मुड्नु ¤ त“लाई हैजाले लान नसकेको ....

नसे :*(रुन्चे स्वर बनाएर)* बैकुण्ठको बाटो नपाऊ“ मैले केही बिराएको भए । त्यस्तो पाप काम गर्नु त परै जाओस्, मनमा चिताएको पनि छैन । म भाउज्यूलाई आमाजत्तिकै मान्छु । सित्यै“ दाइले गाल पार्दैछ ।

मसिने :*(रिसले चुरमुरि“दै)* ए नसे ¤ त“लाई पञ्चको मासु ढा“ट्ता लाज .... लाग्दैन ? मेरा आ“खाले देखेको कुरो हो । अहिले तेरो म .... (कुट्न झम्टन्छ)

बलवीर :*(मसिनेको हात समाउ“छ)* ए मसिने ¤ किन बौलाएको ह“ ? तैले यी नसेलाई कुटेर भइजाने भए हामी पञ्चलाई किन बोलाएको ? झूटो र सा“चो त हामी आफै“ साबित गरिहाल्छौं“ नि ।

मसिने :बडाबाबुलाई त थाहा होला कि यो नसे पहिले गाउ“मा पस्दा कस्तो दशामा थियो । खान नपाएर घुमिहि“ड्दा मैले टिठाएर खान दिए“, लाउनदिए“, भएन सधै“को लागि घरैमा राखे“ । अहिले मेरै घरमा आगो लायो यसले । यो सब... सम्झेर ल्याउ“दा त यसलाई *(नसेलाई देखाएर)* जिउ“दै चिथोरु“जस्तो लाग्छ ।

आले बूढा :*(लामो सास तानेर)* हो, मान्छेले चाहिने उसै त भन्दैन, सा“पलाई चाहिने दूध खुवाएर पाले पनि एक दिन न एक दिन चाहिने त्यसले, ठु“ग्छ ।

ज·वीर :*(ज·वीर बोल्दा भकभक गरेर बोल्छ । पम्फातिर, हेरेर)* ए-ए माइली । तितिमी पनि के भ भ...भएको नि ? यो नसे ब ब ब...बजियाको कुरामा लागेर हे हेर...हेर...अब के मु...मु....मुख देखाउ“छ्यौ“ ?

पम्फा :*(सु“क्क-सु“क्क रु“दै)* मैले ...केही...पाप...चिताएको ...भए...हु“...हु“ ।

मसिने :*(स्वास्नीको कुरा काटेर)* ए रा“ड, गुन्द्रुकको झोलमा नाम त फालिहालिस्, अब किन ढा“ट्छेस ? हिजो राति त“ पल्दा घरमा कथा सुन्न जान्छु भनेर नसेको कोठामा गएर...सुतिनस् ? लौ भन् त....मेरा आ“खाले प्रत्यक्ष देखेको । मैले अस्तिदेखि नै विचार गर्दै थिए“ । तेरो चाल निको छैनजस्तो शङ्का त उहिल्यै देखि नै लागेको थियो तर नदेखेको र नसुनेको कुरा भन्नु भएन । तर पाप लुकाउ“दा कहा“ लुक्छ र हिजो त फेला परिहालिस् ।

आले बूढा :ए माइला ¤ कुरा भनेको....चाहिने ठीकठीक पो गर्नुपर्छ नि....अर्कालाई चाहिने त्यसै फत्तुर धरेर चाहिने सुख पाइ“दैन । माहिली चाहि“ने हिजो रात कथामा थिए“ भन्छे फेरि तिमी चाहिने नसेको कोठामा देखे“ भन्छौ“ । ठीकै हो के त ?

मसिने :ठीक होइन भनौ“ भने पनि कसरी भन्नु ? आ“खाले देखेको कुरो हो । *(आ“गनमा भएका जम्मै लोग्नेमान्छे, आइमाईमान्छे कानेखुसी गर्छन् । एकछिनसम्म त्यसरी नै आ“गनमा गुनगुन आवाज हुन्छ । पञ्च पनि आपस्तमा कुरा गर्छन् ।)*

बलवीर :कुरा त अलि अप्ठेरो छ । के गर्छस् त मसिने ? नसेले पनि किरिया हालेर हु“दै होइन भन्छ । माइली पनि कथामा थिई रे । उसलाई कथामा देख्ने गवाही पनि जिउ“दै छन् । फेरि तिमीचाहि“ नसेको कोठामा देखे“ भन्छौ“ ।

मसिने :*(अलि झोक्किएर)* आफ्नै आ“खाले आफ्नै स्वास्नी अर्को लोग्नेमान्छेस“ग सुतेको देखेर फेरि कसरी राख्नु ? अह“, म त मारे काटे पनि यसलाई *(स्वास्नीतिर इशारा गरेर)* राख्दै राख्दिन“ । बिहे गर्दा गहनापात, लुगाफाटा अरु लगाएर गोडा ४-५ सय खर्च भएको हो ¤ त्यति डा“ड्छु र छाडिदिन्छु । दुई जना मिलोस्, घर खाओस्, अरु मलाई केही चाहि“दैन ।

ज·वीर बूढा :*(नसेतिर हेरेर)* सुनिस्, ए नसे ¤ अब के भन्छस् ¤ भन । *(अ“धेरो अनुहार बनाएर)* के भन्नु... मैले केही पाप गरेको भए ... भगवान् साछी छन् ।

ज·वीर बूढा :*(पम्फासित)* तिमी नि त के भन्छ्यौ माइली ?

पम्फा :*(रु“दै)* मलाई यत्रो मान्छेको सामु गाल पारिहाल्यौ । त्यसै हो भने झु... झुन्डिएर मर्छु ।

मसिने :*(रिसले भुतभुति“दै)* ए नकच्चरी ¤ किन स्वाङ् पार्छेस् ? झुन्डिएर मर्छु भनेको सुनेर टिठाउ“छु भनेको....भो टिठाउ“न त, जा न गएर मर् । कसलाई सुनाउ“छेस् ? त“जस्ती नकच्चरीले त मरेको नै निको हो । *(पम्फा झन् साह्रो डा“को छोडेर रुन्छे । फेरि जस्तो पञ्चहरू आपस्तमा सल्लाह गर्छन्)*

बलवीर :*(पम्फालाई हेरेर)* अब मसिनेले राख्दिन“ भन्छ । फेरि जस्तो भए पनि,... तिमीहरूमाथि दोष लागिसक्यो, अब मिलेर घर गरिखाऊ । *(भित्रबाट प्याकुली रु“दै कराउ“दै निस्कन्छे र पञ्चको अघि उभिन्छे ।)*

प्याकुली :*(रु“दै)* हिजो सा“झ त यिनले *(नसेलाई देखाएर)* भगाएर मलाई ल्याएको हो । आज फेरि अर्को .... हु“ हु“ ? *(सबैजना वाल्ल परेर हेरिरहन्छन् । एकछिनसम्म आ“गन सूनसान हुन्छ ।)*

ज॰वीर बूढा : *(कडा स्वर बनाएर)* ए नसे ¤ के चाला हो तेरो यस्तो ह“ ?

नसे :*(चारैतिर पल्याक्पुलुक हेरेर डराउ“दै)* यसलाई *(प्याकुलीलाई देखाएर)* हिजो सा“झमा भगाएर ल्याएको थिए“ । दाइलाई भन्न डरलाग्यो र लुकाएर राखेको थिए“ । हिजो आउ“दा यसका लुगाहरू सब भिजेर भाउज्यूको गुनिउ“, चोलो र मजेत्रो दिएको थिए“ । दाइले हिजो राती यसैलाई मेरोकोठामा देखेको हो । तपाईंहरू गएपछि दाइलाई मात्रै सुटुक्कै भनु“ला भनेथे“ ।

बलवीर :तेरो अकलमा करिा परेको, कति दिनसम्म लुकाएर राख्छस् ? अघि नै भनेको भए यत्रोकुरा नै हुने थिएन ।

नसे :*(मस्क“दै मसिनेतरि हेरेर)* हिजो त भगाएर ल्याएको- भन्न डर लाग्यो ।

आले बूढा :*(रिसाएको भान पार्दै)* ए माइला ¤ अघि नै मैले चाहिने भनेको होइन ? कुरा चाहिने पक्का गर्नुपर्छ भनेर । लौ, अब के भन्छौ“ भन त ¤ लोग्नेमान्छेको जात भएर मन चाहिने कस्तो सानो ।

बलवीर :*(आले बूढाको बीचैमा कुरा काटेर)* जाऊ“ ... जाऊ“ ... अब घर । यो पागलाको कुरामा लागेर हु“दैन । रातीको दुई पहर पनि ढल्कन लाग्यो । हेर ... कस्तो .... आज सित्तैमा यो मसिनेको शंकाले पिरोल्यो ।

(मसिने वाल्ल परेर हेरिरहन्छ । पम्फा, प्याकुली र नसे आपस्तमा कुरा गर्दै मुसुमुसु हा“स्दै घरभित्र पस्छन् । पञ्च र गाउ“का भेला भएका मानिसहरू पनि आफ्ना-आफ्ना घरतिर लाग्छन् ।)

(नोट : आप्रावासी नेपाली नाटककार गनुसिंह गुरूङद्वारा बीसको दशकमा लेखिएको 'मसिनेको शङ्का' लचेकप्रिय नाटक मानिन्छ । नेपालको शैक्षिक पाठ्यक्रममा समेत राखिएको यस नाटक नेपाली रङ्गमञ्चमा पटक/पटक मञ्चन भएको छ । - सं.)